

NOWELIZACJA

Ołów i rtęć w czynnikach groźnych na stanowiskach pracy

Znowelizowany przepis kodeksu pracy zobowiązuje pracodawców, aby chronili pracowników również przed narażeniem na czynniki reprotoksyczne.

MAT. PRAS.

PIOTR KRÓL
mgr inż. Główny Specjalista BHP
Kancelaria Bezpiecznej Pracy

29 czerwca 2024 r. wejdzie w życie nowelizacja kodeksu pracy (DzU z 14 czerwca br., poz. 878), która ma umożliwić pełne wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/431 z 9 marca 2022 r. zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie powyższych czynników. Zmiana polega na dodaniu w art. 222 k.p. czynników reprotoksycznych do regulacji dotyczących ochrony pracowników przed czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi.

Substancje lub procesy

Substancje reprotoksyczne według dyrektywy to substancje lub mieszaniny spełniające kryteria klasyfikacji jako czynnik działający szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B, określony w załączniku do rozporządzenia (WE) nr 1272/2008. Wzbudzają one duże obawy, bo mogą mieć poważne i nieodwracalne skutki dla zdrowia pracowników i ich potomstwa. To m.in. tlenek węgla, toluen, styren, metale i/lub ich związki (kadm, ołów, nikiel, rtęć), rozpuszczalniki organiczne (np. etanol, 2-metoksyyetanol), związki boru (kwas borowy, borany). Osoby pracujące w kontakcie z takimi substancjami są zatrudniane m.in. przy produkcji i stosowaniu pestycydów, w przemyśle gumowym, kosmetycznym, farmaceutycznym, metalurgicznym, motoryzacyjnym, w ochronie zdrowia.

Na podstawie znowelizowanego art. 222 k.p. minister zdrowia ma wydać nowe lub zmienić dotychczasowe rozporządzenie w sprawie substancji lub procesów technologicznych, które mogą być groźne w środowisku pracy. Dzięki temu pracownicy będą mieć zapewnioną ochronę nie tylko przed czynnikami o działaniu rakotwórczym i mutagennym, ale też przed działaniem czynników reprotoksycznych. Dotąd w polskim systemie prawnym nie było kompleksowych regulacji poświęconym ochronie pracowników przed tymi czynnikami. Częściową ochronę regulowało rozporządzenie RM z 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią (DzU poz. 796) i rozporządzenie RM z 19 czerwca 2023 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (DzU poz. 1240). Zgodnie z nowym brzmieniem art. 222 § 1 k.p. w razie zatrudnienia pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, pracodawca ma obowiązek zastąpić je substancjami / procesami mniej szkodliwymi dla zdrowia lub stosować inne dostępne środki ograniczające stopień narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

Obowiązki pracodawcy

Obecne rozporządzenie wydane na podstawie art. 222 k.p. określa m.in.:

- wykaz substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym i mutagennym, i sposób ich rejestrowania,
- szczegółowe warunki ochrony pracowników przed tymi czynnikami,
- warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia pracowników narażonych na te czynniki,

■ wzory dokumentów dotyczących narażenia pracowników o działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz sposób przechowywania i przekazywania tych dokumentów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych.

W przypadku zatrudniania pracowników w narażeniu na takie czynniki obecnie pracodawca ma obowiązek m.in.:

- prowadzić rejestr prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, zawierającego m.in. wykaz takich procesów i prac, uzasadnienie konieczności ich stosowania, czy też wykaz i opis stanowisk pracy, na których występuje narażenie na działanie tych substancji lub procesów, liczbę pracowników narażonych na ich działanie oraz rodzaje podjętych środków i działań ograniczających poziom narażenia,
 - przekazać powyższe dane właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy niezwłocznie po rozpoczęciu działalności oraz corocznie w terminie do 15 stycznia na druku według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia.
 - prowadzić rejestr pracowników narażonych na działanie wskazanych substancji i/lub procesów i przechowywać go przez 40 lat po ustaniu narażenia.
- Nowe lub zmienione rozporządzenie ma uwzględnić w katalogu czynników, które wiążą się z dodatkowymi obowiązkami, również czynniki reprotoksyczne.
- Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 222 § 3 k.p. zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, jednak nie dłużej niż przez 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. /©